

Laborator 6 PL/SQL

Declanșatori

Un declanșator este un bloc PL/SQL care se execută automat ori de câte ori are loc un anumit eveniment “declanșator” (de exemplu, inserarea unei linii într-un tabel, ștergerea unor înregistrări etc.)

Tipuri de declanșatori:

- la nivel de bază de date – pot fi declanșați de o comandă *LMD* asupra datelor unui tabel; o comandă *LMD* asupra datelor unei vizualizări; o comandă *LDD* (*CREATE*, *ALTER*, *DROP*) referitoare la anumite obiecte ale schemei sau ale bazei de date; un eveniment sistem (*SHUTDOWN*, *STARTUP*); o acțiune a utilizatorului (*LOGON*, *LOGOFF*); o eroare (*SERVERERROR*, *SUSPEND*).
- la nivel de aplicație – se declanșează la apariția unui eveniment într-o aplicație particulară.
- Sintaxa comenzi de creare a unui declanșator *LMD* este următoarea:

```
CREATE [OR REPLACE] TRIGGER [schema.]nume_declanșator
{BEFORE | AFTER}
{DELETE | INSERT | UPDATE [OF coloana[, coloana ...] ] }
    [OR {DELETE|INSERT|UPDATE [OF coloana[, coloana ...]] } ...]
ON [schema.]nume_tabel
[REFERENCING {OLD [AS] vechi NEW [AS] nou
              | NEW [AS] nou OLD [AS] vechi } ]
    [FOR EACH ROW]
    [WHEN (condiție) ]
corp_declanșator;
```

- În cazul declanșatorilor *LMD* este important să stabilim:
  - momentul când este executat declanșatorul: BEFORE, AFTER
  - ce fel de acțiuni îl declanșează: INSERT, UPDATE, DELETE
  - tipul declanșatorului: la nivel de instrucțiune sau la nivel de linie (*FOR EACH ROW*).
- Sintaxa comenzi de creare a unui declanșator *INSTEAD OF* este următoarea:

```
CREATE [OR REPLACE] TRIGGER [schema.]nume_trigger
--momentul când este declanșat
INSTEAD OF
--comanda/comenzile care îl declanșează
{ DELETE|INSERT|UPDATE [OF coloana[, coloana ...] ] }
    [OR {DELETE|INSERT|UPDATE [OF coloana[, coloana ...]] } ...]
ON [schema.]nume_vizualizare
[REFERENCING {OLD [AS] vechi NEW [AS] nou
              | NEW [AS] nou OLD [AS] vechi } ]
    FOR EACH ROW
    [WHEN (condiție) ]
corp_trigger (Bloc anonim PL/SQL sau comanda CALL);
```

- Sintaxa comenzi de creare a unui declanșator sistem este următoarea:

```
CREATE [OR REPLACE] TRIGGER [schema.]nume_trigger
{ BEFORE | AFTER }
{ comenzi_LDD | evenimente_sistem}
ON {DATABASE | SCHEMA}
[WHEN (condiție) ]
corp_trigger;
```

- Informații despre declanșatori se pot obține interogând vizualizările
  - *USER_TRIGGER, ALL_TRIGGER, DBA_TRIGGER*
  - *USER_TRIGGER_COL*

- Dezactivarea, respectiv activarea declanșatorilor se realizează prin următoarele comenzi:

```
ALTER TABLE nume_tabel
DISABLE ALL TRIGGERS;

ALTER TABLE nume_tabel
ENABLE ALL TRIGGERS;

ALTER TRIGGER nume_trig ENABLE;
ALTER TRIGGER nume_trig DISABLE;
```

- Eliminarea unui declanșator se face prin

```
DROP TRIGGER nume_trig;
```

1. Definiți un declansator care să permită lucrul asupra tabelului emp_*** (INSERT, UPDATE, DELETE) decât în intervalul de ore 8:00 - 20:00, de luni până sâmbătă (**declanșator la nivel de instrucțiune**).

```
CREATE OR REPLACE TRIGGER trig1_***
    BEFORE INSERT OR UPDATE OR DELETE ON emp_***
BEGIN
    IF (TO_CHAR(SYSDATE, 'D') = 1
        OR (TO_CHAR(SYSDATE, 'HH24') NOT BETWEEN 8 AND 20)
    THEN
        RAISE_APPLICATION_ERROR(-20001, 'tabelul nu poate fi actualizat');
    END IF;
END;
/
DROP TRIGGER trig1_***;
```

2. Definiți un declanșator prin care să nu se permită micșorarea salariilor angajaților din tabelul emp_*** (**declanșator la nivel de linie**).

Varianta 1

```
CREATE OR REPLACE TRIGGER trig21_***
    BEFORE UPDATE OF salary ON emp_***
    FOR EACH ROW
BEGIN
    IF (:NEW.salary < :OLD.salary) THEN
        RAISE_APPLICATION_ERROR(-20002, 'salariul nu poate fi micsorat');
```

```

    END IF;
END;
/
UPDATE emp_***
SET      salary = salary-100;
DROP TRIGGER trig21_***;
```

Varianta 2

```

CREATE OR REPLACE TRIGGER trig22_***
BEFORE UPDATE OF salary ON emp_***
FOR EACH ROW
WHEN (NEW.salary < OLD.salary)
BEGIN
    RAISE_APPLICATION_ERROR(-20002,'salariul nu poate fi micsorat');
END;
/
UPDATE emp_***
SET      salary = salary-100;
DROP TRIGGER trig22_***;
```

3. Creați un declanșator care să nu permită mărirea limitei inferioare a grilei de salarizare 1, respectiv micșorarea limitei superioare a grilei de salarizare 7 decât dacă toate salariile se găsesc în intervalul dat de aceste două valori modificate. Se va utiliza tabelul *job_grades_****.

```

CREATE OR REPLACE TRIGGER trig3_***
BEFORE UPDATE OF lowest_sal, highest_sal ON job_grades_***
FOR EACH ROW
DECLARE
    v_min_sal  emp_***.salary%TYPE;
    v_max_sal  emp_***.salary%TYPE;
    exceptie EXCEPTION;
BEGIN
    SELECT MIN(salary), MAX(salary)
    INTO   v_min_sal,v_max_sal
    FROM   emp_***;
    IF (:OLD.grade_level=1) AND  (v_min_sal< :NEW.lowest_sal)
        THEN RAISE exceptie;
    END IF;
    IF (:OLD.grade_level=7) AND  (v_max_sal> :NEW.highest_sal)
        THEN RAISE exceptie;
    END IF;
EXCEPTION
    WHEN exceptie THEN
        RAISE_APPLICATION_ERROR (-20003, 'Exista salarii care se
                                    gasesc in afara intervalului');
END;
/
```

```

UPDATE job_grades_***
SET lowest_sal =3000
WHERE grade_level=1;

UPDATE job_grades_***
SET highest_sal =20000
WHERE grade_level=7;

DROP TRIGGER trig3_***;

```

4. a. Creați tabelul *info_dept_**** cu următoarele coloane:

- id (codul departamentului) – cheie primară;
- nume_dept (numele departamentului);
- plati (suma alocată pentru plata salariilor angajaților care lucrează în departamentul respectiv).

b. Introduceți date în tabelul creat anterior corespunzătoare informațiilor existente în schemă.

c. Definiți un declanșator care va actualiza automat câmpul *plati* atunci când se introduce un nou salariat, respectiv se șterge un salariat sau se modifică salariul unui angajat.

```

CREATE OR REPLACE PROCEDURE modific_plati_***
    (v_codd  info_dept_***.id%TYPE,
     v_plati info_dept_***.plati%TYPE) AS
BEGIN
    UPDATE info_dept_***
    SET plati = NVL(plati, 0) + v_plati
    WHERE id = v_codd;
END;
/

```

```

CREATE OR REPLACE TRIGGER trig4_***
AFTER DELETE OR UPDATE OR INSERT OF salary ON emp_***
FOR EACH ROW
BEGIN
    IF DELETING THEN
        -- se sterge un angajat
        modific_plati_*** (:OLD.department_id, -1*:OLD.salary);
    ELSIF UPDATING THEN
        --se modifica salariul unui angajat
        modific_plati_***(:OLD.department_id,:NEW.salary-:OLD.salary);
    ELSE
        -- se introduce un nou angajat
        modific_plati_***(:NEW.department_id, :NEW.salary);
    END IF;
END;
/

```

```

SELECT * FROM info_dept_*** WHERE id=90;

INSERT INTO emp_*** (employee_id, last_name, email, hire_date,
                      job_id, salary, department_id)
VALUES (300, 'N1', 'n1@g.com', sysdate, 'SA REP', 2000, 90);

```

```

SELECT * FROM info_dept_*** WHERE id=90;

UPDATE emp_***
SET salary = salary + 1000
WHERE employee_id=300;

SELECT * FROM info_dept_*** WHERE id=90;

DELETE FROM emp_***
WHERE employee_id=300;

SELECT * FROM info_dept_*** WHERE id=90;

DROP TRIGGER trig4_***;

```

5. a. Creați tabelul *info_emp_**** cu următoarele coloane:
- id (codul angajatului) – cheie primară;
  - nume (numele angajatului);
  - prenume (prenumele angajatului);
  - salariu (salariul angajatului);
  - id_dept (codul departamentului) – cheie externă care referă tabelul *info_dept_****.
- b. Introduceți date în tabelul creat anterior corespunzătoare informațiilor existente în schemă.
- c. Creați vizualizarea *v_info_**** care va conține informații complete despre angajați și departamentele acestora. Folosiți cele două tabele create anterior, *info_emp_****, respectiv *info_dept_****.
- d. Se pot realiza actualizări asupra acestei vizualizări? Care este tabelul protejat prin cheie? Consultați vizualizarea *user_updatable_columns*.
- e. Definiți un declanșator prin care actualizările ce au loc asupra vizualizării se propagă automat în tabelele de bază (**declanșator INSTEAD OF**). Se consideră că au loc următoarele actualizări asupra vizualizării:
- se adaugă un angajat într-un departament deja existent;
  - se elimină un angajat;
  - se modifică valoarea salariului unui angajat;
  - se modifică departamentul unui angajat (codul departamentului).
- f. Verificați dacă declanșatorul definit funcționează corect.
- g. Modificați declanșatorul definit astfel încât să permită și următoarele operații:
- se adaugă un angajat și departamentul acestuia (departamentul este nou);
  - se adaugă doar un departament.
- h. Verificați dacă declanșatorul definit funcționează corect.
- i. Modificați prin intermediul vizualizării numele unui angajat. Ce observați?
- j. Modificați declanșatorul definit anterior astfel încât să permită propagarea în tabelele de bază a actualizărilor realizate asupra numelui și prenumelui angajatului, respectiv asupra numelui de departament.
- k. Verificați dacă declanșatorul definit funcționează corect.

```

CREATE OR REPLACE VIEW v_info_*** AS
  SELECT e.id, e.nume, e.prenume, e.salariu, e.id_dept,
         d.nume_dept, d.plati
    FROM info_emp_*** e, info_dept_*** d
   WHERE e.id_dept = d.id;

SELECT *
  FROM user_updatable_columns
 WHERE table_name = UPPER('v_info_*');

CREATE OR REPLACE TRIGGER trig5_***
  INSTEAD OF INSERT OR DELETE OR UPDATE ON v_info_***
  FOR EACH ROW
BEGIN
IF INSERTING THEN
  -- inserarea in vizualizare determina inserarea
  -- in info_emp_*** si reactualizarea in info_dept_***
  -- se presupune ca departamentul exista
  INSERT INTO info_emp_***
    VALUES (:NEW.id, :NEW.nume, :NEW.prenume, :NEW.salariu,
           :NEW.id_dept);

  UPDATE info_dept_***
    SET plati = plati + :NEW.salariu
   WHERE id = :NEW.id_dept;

ELSIF DELETING THEN
  -- stergerea unui salariat din vizualizare determina
  -- stergerea din info_emp_*** si reactualizarea in
  -- info_dept_***
  DELETE FROM info_emp_***
   WHERE id = :OLD.id;

  UPDATE info_dept_***
    SET plati = plati - :OLD.salariu
   WHERE id = :OLD.id_dept;

ELSIF UPDATING ('salariu') THEN
  /* modificarea unui salariat din vizualizare determina
     modificarea salariatului in info_emp_*** si reactualizarea
     in info_dept_*** */
  UPDATE info_emp_***
    SET salariu = :NEW.salariu
   WHERE id = :OLD.id;

  UPDATE info_dept_***
    SET plati = plati - :OLD.salariu + :NEW.salariu
   WHERE id = :OLD.id_dept;

ELSIF UPDATING ('id_dept') THEN
  /* modificarea unui cod de departament din vizualizare
     determina modificarea codului in info_emp_***
     si reactualizarea in info_dept_*** */

```

```

UPDATE info_emp_***  

SET id_dept = :NEW.id_dept  

WHERE id = :OLD.id;  
  

UPDATE info_dept_***  

SET plati = plati - :OLD.salariu  

WHERE id = :OLD.id_dept;  
  

UPDATE info_dept_***  

SET plati = plati + :NEW.salariu  

WHERE id = :NEW.id_dept;  

END IF;  

END;  

/  
  

SELECT *  

FROM user_updatable_columns  

WHERE table_name = UPPER('v_info_*');  
  

-- adaugarea unui nou angajat  

SELECT * FROM info_dept_*** WHERE id=10;  
  

INSERT INTO v_info_***  

VALUES (400, 'N1', 'P1', 3000, 10, 'Nume dept', 0);  
  

SELECT * FROM info_emp_*** WHERE id=400;  

SELECT * FROM info_dept_*** WHERE id=10;  
  

-- modificarea salariului unui angajat  

UPDATE v_info_***  

SET salariu=salariu + 1000  

WHERE id=400;  
  

SELECT * FROM info_emp_*** WHERE id=400;  

SELECT * FROM info_dept_*** WHERE id=10;  
  

-- modificarea departamentului unui angajat  

SELECT * FROM info_dept_*** WHERE id=90;  
  

UPDATE v_info_***  

SET id_dept=90  

WHERE id=400;  
  

SELECT * FROM info_emp_*** WHERE id=400;  

SELECT * FROM info_dept_*** WHERE id IN (10, 90);  
  

-- eliminarea unui angajat  

DELETE FROM v_info_*** WHERE id = 400;  

SELECT * FROM info_emp_*** WHERE id=400;  

SELECT * FROM info_dept_*** WHERE id = 90;  
  

DROP TRIGGER trig5_***;

```

6. Definiți un declanșator care să nu se permită ștergerea informațiilor din tabelul *emp_**** de către utilizatorul *grupa****.

```
CREATE OR REPLACE TRIGGER trig6_***
  BEFORE DELETE ON emp_***
BEGIN
  IF USER= UPPER('grupa***') THEN
    RAISE_APPLICATION_ERROR(-20900,'Nu ai voie sa stergi!');
  END IF;
END;
/
DROP TRIGGER trig6_***;
```

7. a. Creează tabelul *audit_**** cu următoarele câmpuri:

- utilizator (numele utilizatorului);
- nume_bd (numele bazei de date);
- eveniment (evenimentul sistem);
- nume_object (numele obiectului);
- data (data producerii evenimentului).

- b. Definiți un declanșator care să introducă date în acest tabel după ce utilizatorul a folosit o comandă LDD (declanșator sistem - la nivel de schemă).

```
CREATE TABLE audit_***
(utilizator      VARCHAR2(30),
 nume_bd        VARCHAR2(50),
 eveniment      VARCHAR2(20),
 nume_object    VARCHAR2(30),
 data           DATE);

CREATE OR REPLACE TRIGGER trig7_***
  AFTER CREATE OR DROP OR ALTER ON SCHEMA
BEGIN
  INSERT INTO audit_***
  VALUES (SYS.LOGIN_USER, SYS.DATABASE_NAME, SYS.SYSEVENT,
          SYS.DICTIONARY_OBJ_NAME, SYSDATE);
END;
/
CREATE INDEX ind_*** ON info_emp_*** (nume);
DROP INDEX ind_***;
SELECT * FROM audit_***;
DROP TRIGGER trig7_***;
```

8. Definiți un declanșator care să nu permită modificarea:

- valorii salariului maxim astfel încât acesta să devină mai mic decât media tuturor salariilor;
- valorii salariului minim astfel încât acesta să devină mai mare decât media tuturor salariilor.

Observație:

În acest caz este necesară menținerea unor variabile în care să se rețină salariul minim, salariul maxim, respectiv media salariilor. Variabilele se definesc într-un pachet, iar apoi pot fi referite în declanșator prin *nume_pachet.nume_variabila*.

Este necesar să se definească doi declanșatori:

- un declanșator la nivel de comandă care să actualizeze variabilele din pachet.
- un declanșator la nivel de linie care să realizeze verificarea condițiilor.

```

CREATE OR REPLACE PACKAGE pachet_***
AS
    smin emp_***.salary%type;
    smax emp_***.salary%type;
    smed emp_***.salary%type;
END pachet_***;
/

CREATE OR REPLACE TRIGGER trig81_***
BEFORE UPDATE OF salary ON emp_***
BEGIN
    SELECT MIN(salary), AVG(salary), MAX(salary)
    INTO pachet_***.smin, pachet_***.smed, pachet_***.smax
    FROM emp_***;
END;
/

CREATE OR REPLACE TRIGGER trig82_***
BEFORE UPDATE OF salary ON emp_***
FOR EACH ROW
BEGIN
    IF (:OLD.salary=pachet_***.smin) AND (:NEW.salary>pachet_***.smed)
    THEN
        RAISE_APPLICATION_ERROR(-20001, 'Acest salariu depăseste
                                         valoarea medie');
    ELSIF (:OLD.salary= pachet_***.smax)
        AND (:NEW.salary< pachet_***.smed)
    THEN
        RAISE_APPLICATION_ERROR(-20001, 'Acest salariu este sub
                                         valoarea medie');
    END IF;
END;
/

SELECT AVG(salary)
FROM emp_***;

UPDATE emp_***
SET salary=10000
WHERE salary=(SELECT MIN(salary) FROM emp_***);

UPDATE emp_***
SET salary=1000
WHERE salary=(SELECT MAX(salary) FROM emp_***);

DROP TRIGGER trig81_***;
DROP TRIGGER trig82_***;

```

EXERCITII

E1. Definiți un declanșator care să permită ștergerea informațiilor din tabelul *dept_**** decât dacă utilizatorul este SCOTT.

E2. Creați un declanșator prin care să nu se permită mărirea comisionului astfel încât să depășească 50% din valoarea salariului.

E3.a. Introduceți în tabelul *info_dept_**** coloana *numar* care va reprezenta pentru fiecare departament numărul de angajați care lucrează în departamentul respectiv. Populați cu date această coloană pe baza informațiilor din schemă.

b. Definiți un declanșator care va actualiza automat această coloană în funcție de actualizările realizate asupra tabelului *info_emp_****.

E4. Definiți un declanșator cu ajutorul căruia să se implementeze restricția conform căreia într-un departament nu pot lucra mai mult de 45 persoane (se vor utiliza doar tabelele *emp_**** și *dept_**** fără a modifica structura acestora).

E5.a. Pe baza informațiilor din schemă creați și populați cu date următoarele două tabele:

- *emp_test_**** (employee_id – cheie primară, last_name, first_name, department_id);
- *dept_test_**** (department_id – cheie primară, department_name).

b. Definiți un declanșator care va determina ștergeri și modificări în cascadă:

- ștergerea angajaților din tabelul *emp_test_**** dacă este eliminat departamentul acestora din tabelul *dept_test_****;
- modificarea codului de departament al angajaților din tabelul *emp_test_**** dacă departamentul respectiv este modificat în tabelul *dept_test_****.

Testați și rezolvați problema în următoarele situații:

- nu este definită constrângere de cheie externă între cele două tabele;
- este definită constrângerea de cheie externă între cele două tabele;
- este definită constrângerea de cheie externă între cele două tabele cu opțiunea ON DELETE CASCADE;
- este definită constrângerea de cheie externă între cele două tabele cu opțiunea ON DELETE SET NULL.

Comentați fiecare caz în parte.

E6.a. Creați un tabel cu următoarele coloane:

- user_id (SYS.LOGIN_USER);
- nume_bd (SYS.DATABASE_NAME);
- erori (DBMS.Utility FORMAT_ERROR_STACK);
- data.

b. Definiți un declanșator sistem (la nivel de bază de date) care să introducă date în acest tabel referitoare la erorile apărute.

E7. Adaptați cerința exercițiului 4 pentru diagrama proiectului prezentată la materia Baze de Date din anul I. Rezolvați acest exercițiu în PL/SQL, folosind baza de date proprie.